

روش تدریس شناختی

پیاژه بر این باور است که موجود انسانی طی مراحل به سطوح بسیار پیچیده تفکر دست می‌یابد. هر مرحله رشد عقلی انسان دارای ویژگی‌های خاصی است. این ویژگی‌ها را مفاهیم یا ساختارهای عقلی معین می‌کنند. دانش‌آموزان در روند زندگی به کسب تجربه می‌پردازند. آنان تجارب اکتسابی را با الگوهای رفتاری موجودشان می‌آمیزند. پس از گذشت مدتی الگوهای رفتاری موجود برای تشریح تجارب جدید ناکافی می‌نماید؛ از اینرو، از طریق انطباق با اطلاعات جدید، انگاره‌های نوینی را پدید می‌آورند. درهم‌آمیزی تجارب جدید با الگوهای رفتاری پیشین به «درون‌سازی» موسوم است. یکی از فعالیت‌های ذهنی، برون‌سازی است. در فرایند «برون‌سازی» یادگیرنده ساختار ذهنی را برای ایجاد تناسب با تجارب نوین در حال شکل‌گیری تغییر می‌دهد. درون‌سازی و برون‌سازی دو فعالیت مکمل‌اند. درون‌سازی زمینه لازم را برای پدیدآیی ساختار ذهنی ایجاد می‌کند، و برون‌سازی زمینه مناسبی برای کسب تجربه و دانش فراهم می‌سازد. فرایندهای درون‌سازی و برون‌سازی سبب پدیدآیی «تعادل» می‌گردند.

فرایند سازگاری ذهنی (یادگیری)

هر اندازه در محیط یادگیری، محرک زیاد باشد؛ یعنی، اگر محیط یادگیری غنی باشد، برفراوانی درون‌سازی و برون‌سازی افزوده می‌شود.

مراحل اجرای روش مراحل تدریس شناختی

* مرحله نخست: رویارویی با تکلیف درسی

در مرحله نخست تکلیف درسی را به صورتی به دانش‌آموز ارائه می‌دهیم که او را به تفکر وا دارد. تکلیف باید در ذهن یادگیرنده ایجاد سؤال کند. تکلیف درسی باید «تعادل» دانش‌آموز را بهم زند. چون دانش‌آموز هم به مثابه هر انسانی به دنبال «تعادل‌یابی» است تلاش می‌کند تعادل از دست رفته خود را باز یابد. پیش‌نیاز اساسی برای این کار آن است که او باید بتواند آنچه را که ارائه شد، درون‌سازی یا جذب کند. پیش‌نیاز اساسی برای جذب یا درون‌سازی، وجود آشنایی لازم با تکلیف درسی است. مهیا بودن زمینه درون‌سازی، راه را برای برون‌سازی می‌گشاید.

* مرحله دوم: جستجو

مرحله دوم روش تدریس شناختی، جستجوی پاسخ‌های دانش‌آموزان درباره سؤال‌های مربوط به یافته‌هایشان است. برای فراخوانی پاسخ‌های دانش‌آموزان می‌توان از سؤال‌های باز یا بسته بهره گرفت. این سؤال‌ها بنابه ماهیت تکلیف درسی، و دانش‌آموز خاصی که سؤال از او می‌شود می‌تواند ارائه شود. دلیل پرسش سؤال‌ها دست‌یابی به پاسخ درست دانش‌آموزان است. بهتر است، در مرحله حاضر، از کسانی سؤال شود که در مرحله نخست از آنان پرسش نشده است.

* مرحله سوم: انتقال

سومین مرحله روش تدریس شناختی، «انتقال» است. پس از شکل‌گیری دانش یادگیرندگان الزامی می‌نماید بتوانند آموخته‌های خود را در موقعیت‌های گوناگون به کار گیرند.